EMUn kehittäminen

Vesa Vihriälä

Suuri valiokunta 2.12.2015

Lähtökohta

- EMU on toiminut huonosti
- ”Valuvikoja” on yritetty korjata
  - Rahoitustukimekanismien luominen
  - Finanssipolitiikan sääntöjen kiristäminen
  - Rahoitusjärjestelmän sääntelyn ja valvonnan uudistaminen (ml. velkojanvastuu ja pyrkimys pankkiunioniin)
- Luottamusta EMUn toimivuuteen ei ole kuitenkaan syntynyt
- Tarvitaan jotain lisää

“Virallisia” kehityssuunnitelmia

- EU- Komissio: “Suunnitelma tiiviin ja aidon talous- ja rahaliiton luomiseksi”, 2012
- Van Rompuy ym.: “Kohti aitoa talous- ja rahaliittoa”, 2012
- Juncker ym.: “Euroopan talous- ja rahaliiton viimeistely”, 22.6.2015 [“5 puheenjohtajan raportti”]
- EU-komissio: “Tiedonanto toimista talous- ja rahaliiton viimeistelystä”, ym. 21.10.2015; tiedonanto yhteisestä talletussuojasta (EDIS) 24.11.2015

Komission 2012 suunnitelma: kunnianhimoinen keskitetyn ohjauksen ohjelma

- 6 -18 kk, mm:
  - pankkiunioni
  - uudistusten koordinointi ja “lähentymis- ja kilpailukykyväline”
- 18 kk – 5 v.
  - EU-tasolle oikeus edellyttää muutoksia kansallisiin budjetteihin
  - EMU-rahoituskapasiteetti, jolla mahdollisuus lainata
  - Veropolitiikan ja työmarkkinasääntelyn tiiviimpi koordinointi
  - Lyhytaikaiset eurolainat (perussopimusmuutos)
  - Velanlunastusrahasto (perussopimusmuutos)
  - EMU-varainhoitoelin komission sisälle
- 5 vuotta –
  - Itsenäinen euroalueen budjetti stabilisaatiota varten
  - Verotusoikeus
  - Pitkäaikaiset eurolainat
- Asteittain lisää valtaa Euroopan parlamentille

Viiden puheenjohtajan raportti paljon varovaisempi (1)

Lyhyt aikajänne ->2017, mm:

- Talousunioni
  - Kilpailukykyviranomaisten järjestelmä
  - Makrotalouden epätasapainoa koskevan menettelyn tehostettu täytäntöönpano
- Rahoitusunioni
  - Pankkiunionin viimeistely, ml. yhteisestä talletussuojajärjestelmästä sopiminen
  - Pääomamarkkinaunionin käynnistäminen
- Fiskaaliunioni
  - Neuvoa-antava Euroopan finanssipoliittinen komitea
- Poliittinen unioni: demokraattinen oikeutus, vastuuvelvollisuus ja toimielinten vahvistaminen
  - Talouspolitiikan EU-ohjausjakson uudistaminen
  - Parlamentaarisen (EP) valvonnan tehostaminen osana talouspolitiikan ohjausjaksoa
  - Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien välisen yhteistyön tehostaminen
  - Euroalueen ulkoisen edustuksen vahvistaminen

Viiden puheenjohtajan raportti paljon varovaisempi (2)

Pidempi aikajänne 2017-2025:

- Talousunioni
  - Lähentymisprosessin virallistaminen ja muuttaminen sitovammaksi
- Fiskaaliunioni
  - Euroalueen makrotalouden vakautusjärjestelyn perustaminen
- Demokraattinen oikeutus, vastuuvelvollisuus ja toimielinten vahvistaminen
  - Euroopan vakausmekanismin sisällyttäminen EU-oikeuteen
  - EU:n tasolla vastuuvelvollisen euroalueen varainhoitohallinnon perustaminen

Tiedonanto talous- ja rahaliiton viimeistelystä ym.: ”5p:n raportin toimeenpanosuunnitelma”

- Euroalueen ulkoisen edustautumisen tiivistäminen
- ”Rahoitusunioni”
  - Pankkiunionin viimeistely
  - Pääomamarkkinaunionin edistäminen
- Talous- ja finanssipolitiikan ohjauksen tiivistäminen
  - Ohjausjakson kehittäminen: euroaluefokus, sosiaaliset ja työllisyysnäkökulmat
  - Fipo-sääntöjen yksinkertaistaminen (=?)
  - Makrotaloudellisten epätasapainojen menettelyn kehittäminen
  - Suositus kilpailukykyviranomaisten verkostosta
  - Päätös Euroopan finanssipoliittisesta komiteasta
- Demokraattinen hyväksyttävyys, tilivelvollisuus: EU-parlamentin aseman vahvistaminen, tiiviimpi yhteydenpito kansallisiin parlamentteihin

VM:n asiantuntijaryhmän kaksi visiota

Keskitetyn ohjauksen EMU

- Unionin taholta jäsenvaltioiden finanssi- ja talouspolitiikkaan kohdistuvan valvonnan ja ohjauksen vahvistaminen
- Lisääntyvä yhteinen vastuu jäsenvaltioiden riskeistä ja vakaudesta.

Markkinakuri-EMU

- Jäsenvaltioilla vastuu omasta talouspolitiikastaan ja sen seurauksista.
- Talous- ja finanssipolitiikan vastuullisuutta tukevat markkinakuri sekä kansalliset finanssipolitiikan instituutiot.
- Markkinakuri vaatii tuekseen uskottavaa mahdollisuutta ongelmiin ajautuneen jäsenvaltion velkajärjestelyihin.

5 pj:n ehdotus / komission tiedonanto eivät vielä määrää reittiä

- Erityisesti keskeinen rahoitusunioni-ajatus istuu molempiin
- Mutta enemmän kallellaan keskitetyn ohjauksen suuntaan; esim. ei mitään velkajärjestelymekanismista

Oma kanta: markkinakuri-EMU realistisempi ja luultavasti myös parempi vaihtoehto

- Pankkiunionin täydentäminen
  - Yhteinen talletussuoja
  - Yhteisten käytäntöjen varmistaminen
  - Kriisinratkaisurahaston ja talletussuojarahaston julkisen tuen määrittelyn täsmentäminen
- Pankkien valtionriskin rajoittaminen
- Pankkien pääomavaatimusten kiristäminen edelleen
- Päätös valtioiden velkajärjestelymekanismin luomisesta, huolellisen valmistelun aloitus
- Pääomamarkkinaunionin edistäminen
- Velanvähennys fipon päätavoite, vahvempia suosituksia jäsenmaiden fipo-virityksestä
- Talouksien riskiensietokyvyn, joustavuuden lisääminen

Hallituksen linjaukset käsillä oleviin asioihin

Samaa mieltä:

- Perusajatus, että lähtökohtaisesti jokainen maa vastaa talouspolitiikastaan ja veloistaan
- Pankkiunionin viimeistelyn tärkeys, yhteistä talletussuojaa koskevat reunanehdot perusteltuja
- Pääomamarkkinaunionin edistäminen
- Euroalueen ulkoisen edustuksen vahvistaminen
- Varauksellisuus kilpailukykyviranomaisten järjestelmää kohtaan
- Fipo-kehikon yksinkertaistus, vertaisarvioinnin hyödyllisyys

Olisi kaivannut tukea:

- Valtioiden velkajärjestelymekanismin valmistelun aloittamiselle
- Pankkien valtioriskien tehokkaalle rajoittamiselle
- Euroalueen fipo-viritystä koskevan keskustelun vahvistamiselle

Kiitos!